

Изази Недјељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се у
платеним новчанима непо-
средно администрацији „Гл.
Црногорац“ на Цетиње, а
може се и картом упут-
ним на пошту у Котор.
Доплате илду се уредити у
твр. Рукопис се не враћају

За огласе плаћа се од
реда 5 новчића. За веће
и на дуже вријеме мане.

ТЕЛЕГРАМИ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Сплет, 22 јуна. — Јова Метли-
чића, власника, и Бутјера, уредника
„Драшкова Работна“, ослободио је да-
нас поротни суд од сваке кривице, те
су пуштени данас на слободу из там-
нице, у којој су чамили од јесенас.
(Бројав брачитеља др-а Баљака).

Париз, 23 јуна. — Флуранс је
данас у скупштини ставио интерпела-
цију због догађаја у Каркасони. *)
Послије одговора Флокета одбила је
скупштина прости дневни ред, против
којег се изјавио Флоке, са 339 против
193 гласа и гласала је за тим, са 326
прогив 172, за дневни ред којим се
изјављује повјерење у владу.

ИЗ НОВИНА.

(Царски састанци.) Све се повине
баве једним чланком Бисмарковијех
новина „Kölnische Zeitung“ те јавља,
да ће се нови Цар њемачки брзо
састати са руским Царем. Особито за
то расписују бечке новине.

О томе јавља „Нова Слоб. Преса“,
да ће Вилхелм II. у почетку јула мјесеца
кренути у Петроград, морем. Он ће се
укрцати у кавој њемачкој луци. Саста-
нак је јахтијева о њемачки Цар.
Велики Књаз Владимир дошло је ту поруку
своје царско брату, а Цар је одмах од-
говорио, да ће му бити особито мило
угостити Цара Вилхелма. К томе додаје
„Н. Сл. Преса“, да се мисли у Берлину и
на састанак са Цесарем, па и са Краљем
Умбертом.

Исто то потврђују и листови бечке

*) Кмет Каркасонски био је осуђен на мјесец
дана затвора због пријављивања, но про-
тивно се затвору. На то га јавни тужилац (проку-
ратор реп.) ватвори силом. Одмах на тим буде
прокуратор премјештен. Сенат је тога ради осудио
манистра, који се јављивао да је прокуратор пре-
нагли, јер имају изједоче да је кмет био болан.
Сад се скупштина изјавила против сената гласавши
повјерење влади.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“ *)

Прва пријатељска суза на глас о смрти
МИТЕ ПОПОВИЋА.

У првоме пренеразу
Стенуле ми грло гује,
— Ал' ти сада већ разум'јеш
Што се рјечма не казује

Рјечима се не казује
Како тебе грља вила,
Рјечима се не казује
Што је твоја душа снала.

Рјечима се не казује
Како си нам мио био;
Рјечима се не казује
Како си нас уц'јелио.

Рјечима се не казују
Јади, које носим собом —
Да л' бар кажу сузе наше
Над прераним твојим гробом!

Збогом, тиче миопојно!
Збогом, гонце узорито!
Збогом, српски врли сине!
Збогом, Мито!

Ја мнидјах: ти ћеш мени
Ово крајње „збогом“ рећи, —
Ал' ти, остави, брзо сврши,
— Остави нас худог срећи.

Худој срећи?! — јест, тако је.
Ал' ти шаљеш порук е неба:
„Остављам вас худој срећи,
Са којом се бори' треба.“

И кад овај порук чујем,
Др'јеше ми се с грла гује,
Тако ћемо! — то ти пријан
До небеса довикује.

Змајован.

(„Стармали“.)

*) Моралоско за неколико бројева прекинути
Зовице „Снове“. Преводиоцу сметали су преци
послови. Ако сметња буде потрајала, поставаћемо
се да ваљемо брзо другог преводиоца — Ур.

владe, као стара „Преса“ и „Политичка
Кореспонденција“, којима је мило јавити,
да састанак њемачког Цара с руским неће
остати усамљен, но ће за њим доћи састанак
са бечким Цесарем и са итал. Краљем;
само што се још не зна, кад ће бити ти
састанци, но да ће бити, о том се ти
листови не сумњају.

О томе пишу бечком листу „Corres-
pondance de l'Est“ из Петрограда, 25 (13)
јуна:

„Бенерао Папе, коме је наређено да
јави Цару Александру зацарење Вилхелма
II. стигао је синоћ у Петроград и дочекан
је с великом пажњом. Станује у Зимском
Дворцу и данас креће за Петергоф, гдје
ће предати Цару ручно писмо новог Цара
њемачког. У дипломатском круговима
знало се, — да је Бенераду, осим службеног
налога, повјерена присна порука особите
важности. Гласови о брзом доласку Цара
Вилхелма II. у Петроград поуздани су.
Да се спрема нешто озбиљно и крупно, то
свјелочи и брзина којом се Вел. Књаз
Владимир врнуо овомо. Кренуо је из Бер-
лина особитим возом, са двије локомотиве.
Од Александровска одмах је сврнуо у
Петергоф и подвину Цару изјештај о свом
послу у Берлину. Ту су хитљу лијепу
спазили дворски кругови.“

Новосадски „Браник“ има овај
„Глас из Русије“, од 31 маја:

Руски листови пуни су о догађају,
који се збио прошле недјеље у централној
Азији и који опет посвједочава, како Ру-
сија гитанским корацима јури напријед.
Прошле недјеље довршена је транскаспиј-
ска жељезница до Самарканда. Транскан-
сијска жељезница је огромно дјело. Ско-
бељев је дошао на ту мисао да гради ту
жељезницу. Испрва се то држало за немо-
гуће. Па то немогуће дјело ево је довр-
шено за осам година. Та пруга дугачка је
хиљаду и чет стотина километара, пружа
се од источне обале каспијског мора до
срца Туркестана, свезује Самарканд с
Јевропом и средњој Азији отвара нов
свјет. Цивилизацији и трговини јевропској
отворени су нови путеви и земљиште, које
је до сад било потпуно неприступачно.

За Русију има ова нова пруга неиз-
мјерну важност. Нарочито се руска трго-
вина има подићи, и Инглеска ће бити на
многим тачкама сузбијена. Руски листови

пуни су поуздања и одушевљења прили-
ком отварања ове пруге. Они замисљају
свога господара, као цара Азије, који
осваја Херат и приближује се Индији, да
тамо с Инглеском подијели мегдан, те да
се ријечи пред кашки Индије пренесу
у Азији. Но ако се ове ријечи донекле и
одбију на рачун великог одушевљења, то
стоји, да је новом пругом руска трговина
добила највећег покретача, а руска поли-
тика у Азији велики ослонац.

Политично стање не мијења се. Ру-
сија са запетом пушком чека, како ће се
развијати догађаји. Но било је у пошљедње
вријеме у листовима говора о томе, да ће
се Русија погодити с Њемачком и Аустри-
јом. Овдје нико не вјерује у могућност
такве погодбе. Да је тако, најбоље ће
бити, ако наведем, шта о томе пише један
велики руски лист.

„Постоји мишљење“ вели тај лист,
„које нам у садашњим приликама препор-
учује да ступимо у сепаратни савез са
Аустријом или са Њемачком. Ово се даје
лако предложити, али се остварити не
може никада. Кад би питање зависило од
добре воље и мирољубивих тежња мјеро-
давних људи, те би тежиће одавно биле
уклоњене. Но она лежи много дубље; она
обухвата цјелокупност животних интереса
јевропских народа, као и цио ток историј-
ских догађаја. Тежња Аустрије за среди-
земним морем необуздана је, као и њена
жеља да осигура пијаце на истоку за своју
мануфактурну индустрију. У томе је подр-
жава Њемачка не из платонске љубави
према њој, него ради тога, као што је
испрено рекао кнез Бисмарк, што Њемачка
потребује савезника ради очувања заузе-
тог положаја свога. Она не мари што се
тим савезима обједолавају привидност ње-
не моћи, којој пријети опасност са запада,
и могућег савеза између Русије и Фран-
цуске. Француска се неће све догле уми-
рати, докле не поврати оно што је 1871
год. изгубила; Русија опет са своје стране,
не може допустити, да Њемачка разорив
по други пут Француску, задобије у Јев-
ропи такав утицај, који би лишио остале
државе могућности, да остварују своје
животне пијеле. Услијед тога сваки поку-
шај сепаратног споразума између Русије
и Аустрије или Германије, потпуно је не-
могућ. Отуда не би било никаквих успјеха
и то за то, што обје поменуте државе
имају цијели које су са своје против по-

ложене руским интересима, па осим тога
њих још зближава жеља да ослабе Русију,
која не ће никада пристати да се остваре
намјере аустријске у погледу Балканског
полуострва и допустити нови пораз Фран-
цуске. Положај ствари дакле искључује
сваку погодбу.“

Министар унутрашњих послова гроф
Толстој, који је био на допусту, вратио се
овомо и наступно је своје звање. Тиме
отпадају оне вијести, да ће Толстој од-
ступити.

Овдашњи листови врло равнодушно
посматрају састанак наших делегација.
„Ново Вријеме“ вели, да радом делегација
јевропски мир не ће ништа добити. Дога-
ђаји иду својим током, и они се не могу
задржати. На тај начин „Ново Вријеме“
предуријета делегације.

Овдје се врло пажљиво прати разви-
так догађаја у Француској. Али симпатије
према Буланжеру ипичезле су. Осим „Сви-
јета“ сви су га други важнији листови
напустили и жељели би, да умјерени ре-
публиканци остану на влади. Наравно да
би највиши овдашњи кругови жељели, да
се у Француској успостави монархија и то
с орлеанском династијом, која у царској
породици ужива велике симпатије.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 25. јуна.

(Из Двора.) У четвртак, 23 о. м.,
на 5 часова у јутру, кренуо је Не-
гово Височанство Господар и Књаз са
Њиховијем Свјетлостима Књазом На-
шљедником Данилом, Књазом Петром
Карађорђевићем и Кнегињом Зорком,
преко Ријеке у Бар. Са Вири до Бара
одвели су се Свјетлих путници на
кароце те се тијем отворно и предао
промету нови пут који ће од сад ве-
живати Скадарско Блато с нашим при-
морјем. Из Бара ће се Његово Висо-
чанство са Нашљедником превести у
Италију, па отуда ће одмах кренути
за Француску. У пратњи ће бити Гг.
луковник Н. С. Овсјани и Гавро М.
Вуковић, члан вел. Суда. До Ријеке

нигуд пролазити као кроз другу ма
коју гору. И ово је као најгрђа
горе, која се не може употребити ни
за ма какву грађу или потребу, јер је
танка и крива а у доњем дијелу ста-
бла махом у неколико и плосна. — А
штете од ње има премного. Једва пе-
ти дио Дурмитора да се може опати,
а четири дијела леже под овом гором.

При том много чупа (одире) вуну
са стопе, као што је и за вукове
згодна који се у љетње доба у њу крију
и одавде на стоку нападају.

Док нијесу Језера и Дурмитор у
Књажеву црногорску границу подпала,
дотле је могао свако по својој вољи
гору сјећи и палити: тако су на мје-
ста запаливали и ову по Дурмитору,
те је сад ту да по тијем паљевинама
најљешња паша за стопе. Тамошњи
налазе да би добро било бар на нека
мјеста опалити ову гору по Дурмито-
ру. И заиста ово не би горе било учи-
нити, само би требало причувати да
се ватра не спушти у равну дебелу
гору Језерску, а то би лако било
учувати, пошто се ове горе мало ће и
ријетко свезују.

Паша је за овце у љетно доба
врло добра и добро у њему стока
напредује. Осим што свукуда и свагда
има снјега и воде од њега, тако има
и траве младе све док опет снјег
падне по Дурмитору. Јер по све љето
снјег по њему прикопнијева за који-
јем расте млада трава. Нека врста
траве има, од које се живинчету обоје
(калаишу) зуби те би рекао да су од
најчистијег злата изливени, а не зна

се која је то трава, до што се такви
зуби виде у многог живинчета кад по
Дурмитору пасе.

Међу безбројним травкама на Дур-
митору налазе се и оба дивља лука,
мрки и бијели: њихов кус нема ни-
какве разлике са домаћим питомијем
луком, осим што су им главеце у јед-
нога и другога мање, као и чесна у
бијелого, и танка опница њихова је
нешто дебља и дрвенастија по у пи-
томога. Ови нам лук засвједочава да
њихов род може поднијети и најсуро-
вије поднебије.

Народ тамошњи прича, да је ови
лук од онда, кад је св. Сава излазио
на Дурмитор и обједовао лука и хлеба,
па мрве од њих просуо и благословио,
па се ови лук од тијех мрва умножио.

По овоме луку и другијем неки-
јем травкама, које одају од себе неки
силан воњ узрок је те се по кусу и
мирису и познати може сир и скоруп,
који је купљен у саму Дурмитору, те
стока није с друге стране траве оку-
шавала. И овај је скоруп маснији од
другога скорупа.

Да се стока овђе добро гоји није
сумњати о томе: томе поред добре
траве, помажу добро и хладноће воде
и климе, које све боље подоштравају
стоку на јело. Најдосаднија је паша
к њему због већ речене горе црног
чора, којег тамо зову црни клек, а и
због вукова, којијема је велика згода
урити се и котити по овој гори; те
чобанин не смије од стопе ни најмање
да се одаљи, а још увијек му се треба
гласкати (арлакати) и вапке на лавез
подвикавати, особито по ноћи.

бјеху пратиоци: Г. министар иностраних дјела, војвода Станко Радоњић и министар финансије Нико Матајевић.

(Испит Нашљедников.) У прошлу сриједу положио је Свијетли Нашљедник Данило свој годишњи испит из оних наука те их је ове године са својим учитељима проучавао, а на испиту су била *Низова Височанства* са свијем члановима Свијетлога Двора, родбина, министри и друге званнице.

У другом броју донијели смо оштрији извјештај, а овом приликом јављамо само оштри усјех.

Ко је таким приликама вјешт, могао је спазити и по питањима учитеља, а још више по одговорима Свијетлог испитаника, да тај испит није удешаван тек да се три неки обичаји, но да се чисто види, у чему је прошла година лијепе младости првом сину нашега Господара, да се покаже, како се за то вријеме развијао и докле је доспио својим радом и вјежбањем ум и дух те драгоцјене мушке главе нашег владалачког дома.

Сваки одговор Свијетлог испитаника показивао је да му је ствар о којој се пита позната са сваке битне стране, свака је ријеч свједочила, да је већ лијепо свикао улазити у језгру науке и тражити и одабирати из ње што ће му за будући живот бити од користи и благодати. Свијеза воља и младичка живахност, којом се одазивао испривјем питањима својих учитеља, издјавала је да се жеља за знањем и науком све више буди, да млади ум бујно сазријева, те му је озбиљни умни рад већ постао правом потребом.

Заста је Свијетли Нашљедник мога овом приликом примити топле загрљаје Својих Свијетлијих Родитеља и Сестара, као и срдачне честитке свијех слушатеља у пуном увјерењу, да их је заслужио својим радом, својом рођеном врлином.

(Личне вијести.) Предједник милитарског савјета г. Божо Петровић кренуо је у прошли уторник у иностранство, гдје ће према савјету лекара употребити купатила.

(Руски дарови.) Епископ нижегородски и Арзамаски, Преосвештени *Модест*, послао је цетињском одбору за пострададе од ланске нероднице *четири стотине и педесет осам рубаља*, које свога прилога, које што је скупило свештенство града *Нижег-Новгорода*.

Дивље животиње у Дурмитору јесу: дивокоза, срна, вук, мејед, лисица, јазавац, зец и куница. Дивокоза је највише; од прије двадест година, ловци су их бројили у једноме јату понешто више од стотине, али их сад већ нема толико; па пошто су настале острагуше, да се није лов забранио, би се са свијем утрле. Оне се подјељују на праве Дурмиторске и умне: ове прве ове вјечито бараве. У зимње доба примамне се коме клеку, те док на њему траје *жетине* и грана тањих које прегризати може, неће се од њега одмаћи, почем се и наводи крај свакога изједеног клека по гомила њихова љубрета. Оне у зимње доба умију пробрати и паћи лијеп положај, же их неће велики вјетар вијати. Умне не знајују у Дурмитору, но се првога сивијег спуште у најниже огранке дурмиторске, у дебеле горе и стијене, које су око ријеке Таре, же је већ толије и сивијег мањи пада. На чим наступна прољеће, опет иду на врхове дурмиторске. Разликују се мало у томе што су оне праве дурмиторске, нешто мало прве длаке од ових а ове су жуће, у томе им је сва разлика.

У зимње доба ни срне нема ни једне по врху дурмитора, као ни вукова; а друге именоване и змују на њему. — У Дурмитору су змије најотровније врсте, до што их нема тако много.

Нико није чуо, нити се тамо прича да је кад било јелена у Дурмитору; а од њих се налазе остаци. Неке године вањли су чобани у једноме сувоме шврину (пењани) цијелу главу

(Испит у женској школи.) У уторак 21 о. м. био је годишњи испит у овдашњој варошкој женској школи гдје су ученице са доста добрим успјехом из свијех предмета одговарале. У школској соби били су изложени ручни женски радови међу којима се одликовале особито вјештачком радњом лаворов вијенац намијењен Његовом Височанству *Књази Николи*, у средини којег бијаше постављен Његов лик, а на листовима вијенца дивно бијаху извесна имена свијех славних побједа витешкога *Књаза Николе*. Осим тога седам *Филимова* са разним извесним животињама, (три коња, четири птице) и једна кућа са дворштетом, десет постелних покривача са разним птицама, четири кошуље по народном ношви извесне, шест женских јакета по народној ношви оплетених, стотину парих мушких и женских чарапа, као и једна велика кита разног цвијећа од карте са извесним земљаником у коме цвијеће расте, 20 комада усмена на траке за ручнике, као и шест комада свитног крпежа, и двадесет комада разних плетених грешана (чипака).

Све те радње показале су ревносту и материнску бригу наставничку госпође учитељице *Јелене Вицковићеве*, која се неуморно труди да одговори својим наставничком задатку. *Ф. Р.*

Д О П И С.

Подгорица, 17 јуна. — (Школски испити. — Прослава 17 јуна.) —

Школски испити ове године рано су почели, што је до сад ријетко бивало. Главни школски надзорник г. *Ђуро Поповић* стигао је ове 16 маја и отпочео испитивања истог дана по подне, а трајали су до 22. Велики број ученика — при томе школу у три одјељења: православно српску мушку с три учитеља, четвороразредну православно-српску ђевојачку троразредну с једном учитељицом и мухамеданску мушку троразредну школу с два учитеља није, могуће прије испитати. При свијем недостацима што је ове године ова школа у предавањима претрпјела, опет умјесним педагошким питањима г. надзорника може се рећи, да је врло добар успјех постигнут. По свршетку испита г. надзорник остави неколико новца, које је послао честити родољубивим словесног сјевера г. *протођакон Голубински*, да се раздаду спомашњим ученицима по Црној Гори. Учителима пак нареди, да као и сваке године држе школка предавања до данашњег дана; а 22 маја г. надзорник отпутова преко

Јелену са роговима, коју су ради гледања донијели дома, те је исту главу узидео у зид своје куле подком. *Бога Шаулић*, а велики су јој рогови изведени на лице, те ће и ту за дуго засвједочавати, да је негда јелена било у Дурмитору.

Данилов Град, 15 марта 1888.

Јован Лаушевић учитељ.

С. В. К. (Стеван Владислав Кањански?) наставља у 68-ом броју „Браника“ своје „Црте из бурне 1848. године“. Како „Браник“ не долази у ове крајеве српства, нађосмо да неће бити немиле нашијем читаоцима, ако ми те занимљиве црте сво у цијелости изнесемо:

V. Први варадински граничарски баталијон.

Кад је 1848. у Паризу буна букнула, она се брзим муње мал не по цијелој Јевропи распрострла и распаљила. У Аустрији се прво побунила Италија, па Беч, Праг и Пешта, па за њима *Бога* ми и Срби војвођани.

Одмах у почетку италијанске побуне навали бечка влада на врат на нос, да што више војске маршалу Радецком у Италију пошаље.

Од свију граничарских пукова крену се први баталијони форсираним маршењима за Италију. Између тих баталијона био је и први варадинско-српски баталијон, хиљаду и пет стотина момака јак. Он је дошао у посаду у Венецију. Касарна му је била на обали морског. Но скоро затим побуни се и Венеција; флота аустријска, на којој су готови сами Талијани официри били, и невјери царску заставу и пријеге Италијанима, који су са својом флотом

Братоножића за Васојевиће, те ће тај источни и сјеверни крај Црне Горе у „ревиизи“ сам обила.

У четвртак 25 маја г. Бајо Бранановић повјерени министарства просвјете да испита неке школе по Црној Гори, пође у Голубовце, село 2 уре далеко к југу од Подгорице. Ја се упутим с њим, као што треба да обилжи учитељи један другоме при испиту долазе, јер у оба случаја учитељ ће се користовати. На 8 ура већ стигосмо у Голубовце, ученици окупљени с највећом радошћу нас преласетосмо. По кратком одмору нашем, повјереник нареди г. учитељу да ученици буду спремни, које учитељ одма изврши. Између 8—9 ура отпочето је испитивање и трајало је до 12 ура. Последње подне настављено је на 2 уре, а свршено је на 5½ ура. Чешће пути о главном испиту присуствовао сам у овој школи, али овогодишњем уснјеху зачуђени смо. Сам повјереник изразио ми се са највећим задовољством о уснјеху ове школе, чему се има захвалити варадинском труду часног свештеника и учитеља г. *Сима Мартиновића*.

Дан по дан дође нам и онај дан, који је уз Високи Дом овеселио и сву Црну Гору. 16 јуна у вече на 7 ура Миркова варош већ бјеше окићена народним и тробојним заставама, а на 8 ура и освјетљена, а вишае се посрјед вароши освјетљено мало брданце *Љубовић*, као да по њему бјеху понадале с неба ситне звјезде. У јутру рано 17 јуна освану лијеп дан; с једне и друге стране ријеке *Рибнице* (из Миркове вароши и старе Подгорице) зачу се труба дајући знак војницима да су спремни. Још док се војници окупљаху, ученици и ученице са својим наставницима пођосмо у цркву, свако носећи по киту цвијећа у руци. Мало за тијем појави се и чета војника, а за истом иђаше и чиновничтво, међу којима бјеше и царско отмански посланик. Осим чиновничтва дошао је у цркву и многи народ, да се помози свевршњему за напредак и дуги живот милот му Престолнашљедника.

Свет литурђију одпочео је презени г. прото *Зарија Поповић* на 7 ура иза које је држато и благодарње. Из цркве се изашло на 9 часова, и народ уз грукње топова дође до пред споменик бесмртног војводе *Мирка Петровића* же се заори у три пута: *Живио Нашљедник!* Последње овога нареди управитељ вароши г. *капетан Лука Ненезић* да се војницима даде ракија да пију. Поред војника, учители с ученицима пођу у школу же је дат онај новац сиромашнијем ученицима, који су се добро учили и владали.

Као што је данашњи дан Црну Гору 1871 г. обрадовао рођењем премилот Престолнашљедника, данас је опет нас обрадовао лијепом кином која је почела падаати на 11 ура прије подне и са ријетким прекидањем трајала је до мрке ноћи. Ова кина је права благодет божја, јер са њом може родити пуни род раних усјева, а и другим усјевима је од велике користи. Озими су нас свуд обилатим родом потпомогли; а то се могло познати на подгорич-

помпјешају, а аустријски регуларни баталијони, који се у Венецију у посади затекоше, са свију страна побуњеницима опкољени, предадоше се један за другим. Остао је само варадински први баталијон, који се још није предао. Талијани позову и њега на предају те потраже од варадинаца да положи оружје. Италијанима је много стало било за оне лијених 1500 пушача. Талијани им за то обећаваше, да их врате кући да им даду пути трошак и да их на својим бродовима одвезу у Трет, који је још под влашћу аустријском био. Граничарима се допада путни трошак, допада им се и бесплатан подвоз на италијанским бродовима у Трет, али полагање оружја не иде ни једном у главу, у том су сложни и војници и официри били. Они одговоре Италијанима, да пристају на њихове услове али само тако, да они под својим оружјем и са развијеном заставом у лађе уђу — да оружје положи, о том нека Италијани и не сањају. Талијанима се мало и допада ова одважност, али им је као било оног лијеног оружја, а као чинила им се и срамота, да он један баталијон војника пуште под оружјем код толике своје усташке војске и флоте, која се према касарни простирала и на њу своје топове наперила. Они пошљу ултимат Варадинцима, да ће их флота Италијанска под развалине њихове касарне затрпати, ако за неколико сата оружје не предаду. Ставар је била врло критична. И шта мислите шта су одговорили Варадинци Италијанима? Истина ви можете за неколико сата нашу касарну разрушити и нас под њеним развалинама закопати, кад би ми луди били, да то чекамо. — Па добро, шта ћете радити, кад топови се флоте на вас загреме. — Шта? Прва топ кад пуње расућемо се по улицама ваним — пазићемо и убијати кога год стигосмо — не ћемо вам штетити ни жена ни дјече — сад јако вам је воља, изволите, оружје ником не предајемо. Нађосмо се Талијани на великом белају, није шала 1500 лавава пуштити да им очажно јурну у куће и фамилије, гроза

коме пазару, јер животиње сасвим је мало ове неђеље било, па и оно што је било вишну је цијену имало.

Зарија Радичевић.

К њ и ж е в н о с т.

Стражилово. Лист за забаву, поуку и књижевност. Власник и уредник *Јован Грчић*. Број 24. У Новом Саду, 16 јунија 1888. Година IV.

Садржај: † *Мита Поповић*. — Озвиз на Очајницу *Драгутина Илија*. Од *Љубинча*. — Четрдесетпрви. Приповијетка из варошког живота. *Написао Милан Савић*. — Јабучка. Приповијетка из чешког живота. *Написао Св. Чех*. С чешког превео *П. Падејски*. — Српске насеобине у Штајарској и варадинском пограничном генералату. (Наставак) — Слике с пута. III. Под арњевима. — Још једаред за зидаве српског народног позоришта. Од *дра Паје Јанковића*. — Књижевност. О српском језику. *Написао Јован Живановић*. Оцјенија *Т. Рдов О*. — *Ковчежић*. — Књижевне бљешке.

У књижевним бљешкама налазио смо:

„Са пријатељске стране добисмо књигу „Потоњи Абенсераж“, по Шатобријану сјисвао *Књ. Никола Цетиње*, 1888., у књ. црн. државној штампарији. — Грди сваког Србина морају се иносити и радосно нимати, кад види, како јуначки Господар Црне Горе употребљава своју дошлицу. Разумије се по себи, да при том није доволна само добра воља, ту мора у срцу вазда тињати и богодани жар, који у извјесним тренуцима може одуки тражи и нађе. Што је у овај мах *Књаз-пјесник* изабрао да превјева баш тај сјив францускога пјесника, даје се са пјесничке психологије лако протумачити. Праву пјесничку нрав свагда привлачи и свагда ће привлачити тајанствени и китљави свијет романтике, јер у њему налази допуни својим словима и својим замислима. И као год што се пјесник у појави и животу у многим и многим разликује од свакидашњег човјека, тако је исто и природно, да му унутрашњи живот и појаве у њему са свим другаче морају бити. А кад се зна пјесник у законливим тренуцима скрити и склонити, ако не баш у онај свијет, који није за сваког, и у ком се он у чаробном друштву тако добро осјећа! На за што не би онда и остварио своје замисли? Та његовој је души то не само медем већ и потреба, а осталом, иоле сродном свијету красна последица. Тако разумијемо и ово најновије пјесничко дјело *Књаза Николе*. У њему се описују судбе потомака *Грандских калфа*, и великог *шпанског јунака* *Сиде*. *Абен-Амет*, унук *Боабдилов*, долази из Африке у Шпанију, да цијелива гробове својих дједова и да свети смрт једног претка свог, кој је *Сид* при освајању града бацио у пламен. У Гренади наиђе на красну дјевојче *Бланку* и између њих двоје развија се пјесничка, идеална љубав. Родитељ *Бланкин*, *шпански великаш*, не крати ма-

их спонадне мислећи на пошљедице од тога посла, а да би граничари своју пријетњу извршили, о том се Талијани нијесу ни мало сумњали. Код њих превлада мудра одлука и они приме приједлоге Варадинаца, да их са оружјем отпусте.

Сјутра дан донесе Италијани уговорени пути трошак у десет хиљада форината у кованом новцу и предаду га команданту баталијона, баталијон се построи и са развијеном заставом одмашира до спремљених бродова. *Евива* орили се на стотина грама италијанских овим храбрим граничарима, а они су улазећи у бродове и са бродова једнако одговарали Италијанима: *Живјели Италијани, живјела Италија!*

Баталијон пристије срећно у Трет и по заданој ријечи врати се Италијанима њихове бродове, а аустријској власти у Трету био је први посао, да им они десет хиљада форината одузме, а њих јавно помијешавши их са немачким и мађарским баталијонима у Италију Радецком пошља гдје су доције са осталим тамо десетинама се граничарима највише доприлијели, да Радецки могао *Пјемонтског краља Карла Алберта* сасвим код *Новаре* потући и младу италијанску слободу за дуго вријеме угушити и потлачити. Од тог баталијона одма у почетку откину се неком згодном приликом два официра и врате се у војводину, а то су били *капетан Пера Јовановић* и *Милан Јовановић* прозван *Милан*. Оба двојица су се у српско-мађарском рату сјајно одликовали и прославили, *прати Турци, Сентоману*, и *Карловица*, а други по *Шајкашкој*, по *Банату* и под *Арадом* гдје је зими преко *леда Морин* пролазио и са својим Варадинцима шест шањача 14 тонова на јурин отео; али је ушао у сам Арад на једној барикади потпуно слава имену и спомену његову!

V. Други варадински баталијон.

Мајска скупштина у сријемским *Ловцима* свршена је — војвода и *патар* *Јарх* је изабран — војводица *проглаш*

У будалештавском „Српском Дневнику“ читамо:

Укоп пјесника Мите Поповића. Данас у 9 сата прије подне сахрањен је, из завода др. Шварцера у Будиму, српски пјесник Мита Поповић, скромно али ипак пристојно, да се може рећи да је бар спасена част нашег народа која умала што није у овоме великом свијету попустила. Укоп је приредило друштво „Коло младих Срба“ које је на челу са својим предједником Лазаром Милошевићем дошло да укаже заслужноме покојнику пошљедњу почаст. Осим љубе пјесникове и тридесетину чланова друштва, опазили смо ту Јосифа Соколовића мнш. тајника, Ђуру Радаковића члана цркв. скупуштине, Александра Поповића татора цркв. будимске, Петру Јовановића чиновника англохунгаризационог, Н. Лазича тајника друштва „Црвеног Крета“, — Молби друштва радо су се одазвали и на општењу су чиновничествовали Сима Костић парох пензански и Димитрије Рајић започео будимски. Покојника су опојали цитомат текелијиног завода докторанд Милан Поповић и овдашњи српски учитељи Стеван Павковић и Алекса Михаљич. На „возгласе“ је одговарао лијепо и складно кор овдашњих младих Срба званијца. ад отвореном раком пјесниковом опростио се с њима са неколико урких ријечи друг и пријатељ Стеван В. Поповић, поменув из живота покојника прву елегију прије 25 година и трагичну смрт и савиз му око крета мјесто догора вијенац од суза, које ће збрисати бар је дан дане оне срамоте која пада на нас са оваке смрти српскога књижевника. „Коло младих Срба“ изразио је удвојичу покојниковој своје учешће у тузи везиној и захваљују је и др. Шварцери на ријетком племенитом човјеклоубу којим је некретнога Миту Поповића његовао и лијечено.

Исти број тих новина (од 12 јуна) има овај „Листак“:

ПОД ТУБИМ ПЛОТОМ.

ЈЕДАН ЛИСТАК ИЗ СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ I.

Било је то године 1857. Био сам тада карловачки благодјељивац. Било нас је двије сорте — једна и то „прва“ имали су потпуно храну: чорбу, месо на зелу и комад хљеба — „половину бердова“; други или ти „втори“ имали су све што и први осим меса и хљеба, дакле само чорбу и зелу. „Првима“ су се провидјеле уни од дебљине а „втори“ су изгледали као да су вишили три године у одаку. Али била је још једна сорта благодјељиваца — а то су били „Чокорови питомци“ vulgo „сепери“ нове гимназијско-митрополитске штампарије у Карловцима. Ручавали смо и вечеравали смо увијек заједно — само што су они увијек сједјели башка доље у застави десног стола, крај башке кроз коју је „мајстор Дамјан“ кувар долазео јело „трапезарима“ да га разнесу и раздаду.

ром Јовановићем, а све друго да оставе њему, он ће им батаљон за цијело и то сјутра натраг вратити. Тако и би. Сјутра дан построје се батаљон на Јелачићевом тргу, не можеш га прегледати, 1600 момака од 25 до 30 година, мизина га је видјети, мустра од баталијона. Вања му свира „Устај устај Србине“ а цукловнику Растићу одличном и храбром официру смијени се бри од милине. Чекају бана Јелачића са свитом, да прегледа баталијон, на да му жели сретан пут у Италију. Баталијон стоји као зид мирив непомичан, видиш само да су у цијелог баталијона и код многих официра јако намрштена лица. Слегао се цио Загреб, да их гледа.

Но ето и бана.

За њим грдна гомила од генерала, штабни и нижи официра, сјајна свита. Хрвати тада у највећем одушевљењу кличу му хура! Од громовитих „живио — живио“ прблама се ваздух. Цукловник Растић командује стенторским гласом: „К' рамену“. Ни да се макну — Растића гром удара, што то би — не вјерује својим очима. И по други пут заори се „к' рамену“ — стоје као сјетијена непомични — и трећи пут с очајним гласом разлегне се „к' рамену“ ни сад одзива.

Растићу ударише горке сузе на очи, ободу свога зеленика у каријеру пред бана на ранорт — све му се врти око главе!

Бан с цијелом свитом долети пред средину баталијона и довикне: Јунаци! шта је то од вас? Ви сте увијек цару вјерни били — па што то данас би? У том тренутку с пушком к' рамену излази висок бручан човјек од својих тридесет година из строја, стане на три корака пред баном и одговори гласно и одважно: „Ваша свјетлост — не ћемо у Италију! То је био наредник Боснић.“

(Св. шифе се.)

Међу тима „мајсторима“ уочио сам ја два врло карактеристична лица, један је био мрке масти, дубоких и прних очију које су вазда необично сијевале а други је био плав и благ, право оно доброћудно швабско лице. Обојица су били ванредни вјештаци. Један је знао ђелати бритвом лађу а други је знао пером ђелати стихове. Тај што је ђелато стихове био је Мита Поповић из Баје — едагар, еурунција, измећар. Зором је ложио пећи, јутром је пајао себе, дању је слагао Михајла Х. Ристића: „Систему цијелокупне филозофије“, у подне је нахрањивао прасице, по подне је прао судове и фрегао скале а у вече је чисто уличи. Тек кад је свршио ицо тај свој званичан и незваничан посао — читао би крадом сложени рукопис Суботићевих пјесама и огледао се да ми је једном читао једну своју пјесму под мостом испред Коларовићеве куће гдје смо се сакрили били у хладовину које да тражио тамо оне велике лентире „курјаче“ што љети падају на јасен, које пак да на миру уживамо — у поезији. Што је карловачки поток ваљало мимо нас своје „врло мутне“ вале мало нас је тиштало. Мита је сједио на камену маховином обрадом, очи би му свијетледе необичним жаром, из сувих и унахл образа његових говорила је јасно — глад.

Од те пјесме његове био је далеко љепши онај меки љепчић „бердо“ кога сам му ја додио на ударје за његову пјесму. Поезија Стеве пекара била је врло куска и у потоку, који се овдје у вароши није лако „вашалио“ као око Стражилова.

II.

Од свијех људи које сам у моме животу познавао најзадушнији је Тона Харић. Ја не вјерујем да га је икак ико што замолио па да му је Тона молбу одбио. Учинио је свакоме и оно што је могао и што није могао. Било је то у зиму г. 1862 када је једно приномањско момче са дубоким уналим очима појетило мене и Петру Црногорца у Пантеону гдје је соба г. секретара „Матице Српске“.

— Какав је то еведун — рећи ће Пеца, који је био врло вјешт тамбураш — је, ил' видно како му се ставио атила као да је изишао из мјесног чабра, само што је у лицу тако љуто увеуно?

— Познат ми је — рекох своје другу — ал' не могу на брзо да се сјетим гдје смо бивали заједно.

Сјутра дан нам је причао господин Тона како му се јавио правник Мита Поповић из Баје и молио га је да му нађе какву „кондицију“ јер ће у сред Пеште умријети од глади. Тона му је нашао за слуге у кући Јосифа Станковића у Будиму. Учинио је то тим радије, што је Мита Поповић не само врло добар ђак него је већ и „мађарски пјесник.“

Да ће од Мите бити српски пјесник то нам је доказао критичар „Преходнице“ — Коста Руварац у оној сједници када нам је Мита Поповић тужним гласом својим читао, или боље рећи декламовао своју елегију: Далеко одавде, далеко, далеко... Као да сада гледам ту сједницу. Малена дворана Текелијиног завода дупком пуна српских ђака и младих трговца. Могло нас је бити око 70. Састанак руководи свечано Тона Харић — око њега Лаза Костић, Гига Гершић, Ниша Лутумерски, Ђока и Ника Максимовић, Ђока Руварац, Јован Туроман, Светозар Савковић. Крај зелене пећи сједи Ђура Вуковић, дуге брке ниско опустео а десну руку наслоњено мени на раме.

Када је пјесник завршио своју елегију заблиста се многоме суза у оку. И сам строги Руварац не мога се отети утиску те пјесме. Почео је да говори о њојзи и говорио је тада пун један сахат о лирској поезији.

— Ако Мита Поповић продужи тако као што је отпочео, честитам српској књижевности што ће у нас обрађивати ону врсту лирске пјесме, која је тако ријетка — завршио је Коста Руварац своју усмену критику.

— Ако Мита Поповић продужи тако као што је отпочео, честитам српској књижевности што ће у нас обрађивати ону врсту лирске пјесме, која је тако ријетка — завршио је Коста Руварац своју усмену критику.

Сва се дворана тресла од бурног усклика „живио!“ Многи су устали да се рукују са пјесником, захваљивали су критичару на језгровитом суду — само је Ђура Вуковић уморно ћутао.

— Хоћемо ли и ми, Табо, честитати Мити — рекох Ђури или по надимку му „Раби“.

— А што ћеш да му честиташ, зар што ће као и Милован Видаковић умријети од глади! рече Ђура и поглади свој дуги, сухи брк.

III.

Било је то прије три године дана када сам походио свога друга и пријатеља у Сомбору Био је сам на дому и бан је отпустио неку наричарку која се распитивала у њега је ли јој већ „изашао суд“.

— Хо брајко, ала сам ми остарио — оте ми се и нехотице из уста кад се пољубисмо.

— Брига, брате, обара човјека. Тешка су то времена а како који дан све су гора — уздахнуће Мита Поповић и погледаће тужно у гомилу аката на својем сто-

лу. — Овај ми се посао не мили а од књижевнога рада не може се у нас живјети — па ето готово да полуди човјек од бриге.

— Та не треба то одмах клоунти — рекох, не бих ли мало охрабрио друга и пријатеља. — Мучисмо се од како смо, па онај Бог који је доведе помагао, помоћи ће и даље.

— Хе мој брајко — рече Мита тужно — добро би било да је тако. Али како да не клонеш кад „Нова омладина“ каже да моје пјесме не вриједи ни за ладу духана; „Матица“ ми одбија једну драму за другом; „Народњаци“ ми пребацују да сам постао „издајца“ — свијет се некако одбија и иде другоме, стекао се није ништа, још имам и дуга — на сад живи, издири и још ради и за народ!

— Још се није родио ко би цијелом свијету угодно — рекох пријатељу — ко ради по својем увјерењу, угађа да је радом својим сагласан са најврснијима међу својим вршњацима, тај може бити у души својој миран и не осврстати се много на оно шта говори свијет.

— Све би то, брате, лијепо било да ја не морам са тим свијетом и у том свијету живјети. Ја ти само толико кажем да је тај свијет гори од сваког звијера кад се острви. Ето шта ћеш више. Људи, који су ме до јуче носили на рукама, данас би ме засули камењем — људи с којима сам одрастао, војевао, вијек свој провео ти би ме данас да могу попили у кашници воде.

Дирају ме, нападају ме, подривају ме, каљају ме, а ти, брате, знаш како сам ја осјетљив па ти кажем, не мили ми се ни што сам жив. Ја сам ти, брате, данас по тим људима и незналица и морски пјесник и хула и издајца — све што је најгоре и најгадније на овоме свијету — завршиће пјесник а глава му клоун тужно на десну руку.

— Све ће то пријећи; ми смо људи жустре крви а од заманде се најрадије кољемо међу собом, треба то одмахнути руком па се и не кидати за сваку маленкоост. Буди само стрпљив на ћеш дочека ти да ће се многи постијети који те данас највећма нападају.

— Све ће то бити онда доцка. Кад човјеку који је унућен да живи од свијета утку једном глас на изгуби све повјерење, онда је све узалуд! Нијесам ја богаташ да могу живјети без зараде. Нек ме оставе и ово мало књијената што их још имам, могу са женом лијепо скапати од глади.

— Та ваљда не ће дотле доћи; немој претјеривати.

— Не претјерујем него ти се тужим као брату и пријатељу, јер ми је из дана у дан све то теже. Тешко данас човјеку сиромасу!

IV.

Прошло је више од године дана како се над живом маштом пјесниковом, над бистрим умом одијетниковим спустила вјечна ноћ. Мита Поповић појерио је памећу и трајао је своје дане у заводу честитого дра Шварцера.

За то по године дана подмиривала је вјерна љуба уз потпору оно мало првих и искрених пријатеља пјесникових све што бјеше нужно око лијечења његова. Кад се исцрпише сва средства онда се увидјело да му нема лијека. Али жив човјек лако не умире. Умна је болест опасна али споро тамани живот човјеков. Жив не може под земљу.

И ако је човјек махнит мора га ко гледати и бригу му водити. Пјесникова љуба продавала је комад по комад и парчила је све што јој је остало иза бољих дана само да јој јадник има руха на себи и да га кад што обрадује ма јаме. И у тавној ноћи сваке ноћи који слабији зрачак свјетлости — па за што да не озари душу која је заслужила бољу судбину. За све друго смислио је др. Шварцер на Бога и на дуну и држао је јаднога пјесника душе од године дана на „бојку вреснију“.

Послије дуге и тешке борбе духа са изнуреним тијелом наиђе на пјесника страшни час смрти — и он издахну у маленој и тијесној изби сам самохран далеко од рода и народа свога, далеко од својога и пријатеља; њему не закљони очи ни самохрана мајка ни вјерна љуба, издахну као што издишу обично гости у тој страшној кући у којој се домаћин и сам грозни смрти махнито човјека — на је тек онда јавља својти када је јадник већ свршио.

Милован Видаковић умрје је бар у кући честитого Србина мјерника Јовановића — Мита Поповић умрје је под туђим плотом.

Достак дана пред смрт његову повешће се међу неколицином овдашњих Срба ријеч о крајној сиротињи пјесниковој.

— А ко му је крив, био је адвокат па што није гледао за себе — рећи ће један.

— Био је неко вријеме и судија па што није чувао свој лебац — рећи ће други.

— А јесте ли Ви читали коју пјесму његову? уштите трећи.

дом Арану долазак у свој двор и пушта их, да се при мјесечини шетају по баштама и по Алхамбри, знајући, да су им образ и равна вјера најбољи чувар. Абен-Амет долази сваке године у Шпанију, да види своје драго, прекрасну Бланку. Ево га сад и по трећи пут, алл у двору нема старог оца, ту је Блакин брат и неки заробљени француски племић. Брат не триди ондај између Аранина и сестре своје, и кад дође до разјашњења, чује Абен-Амет, да је Бланка унука баиц онога Сила, над којим се потомцима хоће да свети. Да како да освета отаца, али не може бити ни свезе међу њима. Он им се каже и врати се у Африку, да сврши своје дане. То је кратак, сушопаран нарт садржаја тога сијева, који ни ваљк не одаје њезну појезију и слатку романтику у њему. Није уобичајено, да се вртика упушта у даље разматрање дјела, какво је пред нама; али нам и нехотице лебди мисао пред очима, с је Квиз пјесник можда изабрао тај предмет са еродног момента у њему: у пјесничко је рухо одјевена судба потомака владара и јунака, а Квиз Никола је и владар, и јунак, и пјесник“.

Dr. L. Pavissich. Omaggio ad Antonio Rosmini-Serbatì nel XXXIII. anniversario della sua morte.

Poklon Anti Rosmini u-Serbati-u u XXXIII. godišnjici njegove smrti. (Preveo i izdao Prof. Josip Riboli). Zara. Prem. Tipolitografija Vitaliani. 1886.

Тожак. (Основа 1869 године). Илустровани орган српског пољопривредног друштва. Власник и издавалац Српско Пољопривредно Друштво. Одговорни уредник Милутин М. Савић члан управног одбора, секретар мизистарства народне привреде. Година 19-та. Број 11. 1 јуна 1888 год. Излази мјесечно двапут 1 и 15 сваког мјесеца.

Садржина: † Гаја Матић. Његов живот и рад. — Илија Кремић. Алгајска раса. — А. М. Секулић. Гајење ђурака. — Бишонке: Стенска јаребица приказ од К. Ђорђевића, доике од С. Брусине. — Гласник. Мјере за унапређење винодјеља у Бугарској. Извјештај г. Георгијева начелника, приказао Светислав Стојановић. — Дошви: Из Неготина М. Ризића. — Из Дуба (окр. Уж.) Ј. Голубовића. — Из Крушевца В. Виторковића. — Из Ариља С. Крчевина. — Из Бруса (окр. Круш.) Нико Јовановић. — Из Жагубице (окр. Пож.) Ј. Јокића. — Из Лајковца и Ратковца В. Матића. — Из Књажевца Љ. Станојевића. — Из Старага М. Томића. — Из Мегрина (окр. Криј.) М. Николића. Из Тешце (окр. Алек.) М. Јовановић. — Из Пожеге (окр. Уж.) Д. Лапчевић. — Из Пирота Ј. Јекић. — Из Смедерева Ђ. Окановић. — Из Кучева (окр. Пож.) И. Мијатовић. — Питање О мухуру. Одговор С. Л. Поповића. — Записници Управног одбора Срп. пољопр. Друштва.

Виноград. Штампано у краљевско-српској државној штампарији. 1888.

— а народни је одбор као привремена управа војводине српске изабран био.

Патријарх Рајаџић проглашен је за привременог управитеља народа српског у војводини; Стеван Петровић сегедински градоначелник изабран је за предједника главног одбора, а Ђ. Стратимировић за потпредједника и врховног војвода до доласка војводе, ђенерала Стевана Шупљика витеза, који се тада у Италији код своје војске налазио.

Први посао гл. одбора био је, да обезбједи Карловце од града Варадина и за то позове он трећи и четврти српјески граничарски баталијон у Карловце, јер је други најбољи баталијон већ на мартину за Италију био. Гл. одбор, предвиђајући да може лако до рата између Срба и Мађара доћи, ријешни, да се сав народ српски на оружје дигне, да браћу из Србије у помоћ позове и да граничаре српске из Италије јеру врати. Ово пошљедње није лако било, јер су граничари у Италији са другом царском војском измијешани већ у велико борили се под врховном командом чувеног маршала Радецког. С тога одбор ријешни, да бар други варадински баталијон, који се још на путу у Италију налазио, кући врати. На ту цијелу пошљу се два поузда на човјека, да и дању и ноћу путују и гдјегод баталијон стигне, да га натраг врате, па ако би се командант цукловник Растић и његов официрски кор томе противио, да баталијон побуне на ма и без официра кући доведу.

У овом пошљедњем погледу упућени су били на најстаријег наредника Тодора Боснића. Они отпунтују и по срећи стигну баталијон у самом Загребу, гдје га је бан Јелачић три дана на олмору задржао. Препоручено им је било, да се прије свега са Боснићем састану. Боснић их је једва дочекао. Баталијону је требало сјутра за Италију даље се кренути. Боснић им каже, да цукловнику Растићу никако не иду, јер тим могу само ствар покварити, него да се још те ноћи састану с неколико Срба официра и то прије свега са Бигом и Пе-

— Јесмо — одговорише обојица у једном маху.

— Јел' те да је лијено пјевао, да му је срце љубило род свој, да је био прави пјесник!

— Та пјесник је био, ал' ?

— Погријешно је што га није родио Геца Дунђерски ил' Мајор Миша, ил' Кремајовић, јел' те? Ох, доиста би данас свакоме требало препоручити још прије него што се роди да буде врло, врло најљив у избору својих родитеља, да добро нази ко ће га родити!

Пјесник Миша Поповић није био тако најљив, за то је и умро под туђим плотом.

Ал' саравили смо га на српском гробљу! Надзорник тога гробља је Маџар, но види се да је то човек који мисли, јер је Митину раку да ископати до неког Петљановића. То је баш лијено мјесто. Сваки је Петљановић природни колега српском пјеснику! С. В. П.

„Обзор“ од 25 листва бр. 145 има ову биљешку:

(Свршено је!) У Штресмајеровој галерији слика у палаци југославенске академије знаности и умјетности изложена је слика чешкога сликара Габријела Макеа, приказујућа Исуса на крсту. Слика је ова тринаест година била изложена у разним земљама и градовима, те је дјеловала на хиљаде људи тако, да су пред разним тим спасом пали на кољена. Слика — права умјетница — приказује Христа, висећег на крсту у оном тренутку кад изговара велике ријечи „Свршено је!“

Око блуди у далеку, пуну крајину, над којом се разастире дубока, неизрецива туга и вихор витла у висину облак тешке црне прапине. Ти бијесни живљи, који по величајном и пјесничком описивању св. евангелиста Матије и Луке смрт спаситеља прате, као да се снбивају од тога чина. Сунце потамбује, као да пријети, хумље ове крајине лежи ту као без утјехе, а куће и торњеви Јерусалима вире тужно из даљине. И земља дркће, литице пуцају, гробови се отварају, а крст се сред тога свега диже осамљен у вис.

Но Габријел Маке није овдје само познато описивање из библије приказао, он је придодео и значење смрти Христове. Траг свјетла, који у даљини просијецца обзору, јавља нов дан, који свиће људству послје овога грознога чина, дан спаса, којег свијетло тјера ноћ гријеха. Христос је подлегао својим мукама као човек, ал' ће као Бог опет устати од мртвих. Велико дјело спасења довршено је, у пошлјети човјечанства почимље ново доба, сунце хришћанства шаље већ прве зраке своје на гријесима окужену земљу. Зар су се ове идеје могле јешше и боље приказати, него ли по посланицима другог сунца, сунца спаса?

Тило Христово нешто је особито, риједко, нешто посебно од свега онога, што нам умјетност у овом правцу пружа. Како вис овдје божански мученик на дрву крста! Кољена су му израћена, руке мало не изтргнуте, ноге и руке прободене; но из лијенога мужевнога трњем окруженога лица сјаје у рајском миру израз, који спаја највећу бол с највећом љубави, очигујући уз то понизност, ресигнацију и предање у добровољну смрт. Уз то се не може на лицу разабрати ниједан трагај бола и муке, то лице је божански мирно и благо, те подлагао прелази до онога часа, кад божански мученик прошапта ријечи „Свршено је!“

На доњем дијелу крстова дрва опајају се руке, но рекао би да то нијесу руке већ особе, којих чувства одају руке, те значење спасења очитују. Не би то чувство тако дјеловало на гледаоца да је ту сликар приказао цијеле особе, јер би већ по одијелу својем била слика ограничена на становито вријеме и мјесто. Јер како их ондје сликар приказује, предочују ове руке и тугујуће жене и ученике Христове, као што и људство свих времена, које жели очекује снас. Од руке, које се ондје дижу напрама божанском одкуштељу, једне су положене на дно крста, другим су прсти грчевито протиснети и стиснути, треће су уско стиснуте, четврте су лагано спојене, а једна окрећута је напрама гледаоцу длаком, ал на свима се опажа да моле. Моли мушкарац, жена, дијете у боли и очајању, те уједно сви израђују мисао, да би свијет морао пропасти, да није дошао онај, који га је привео из ноћи гријеха у дан љубави.

Слика је чешкога сликара свестрано дотјерана и савршена, на можемо смјело тврдити, да добровољну жртву Христову није умно ниједан сликар тако узвишено и величајно предочити, као Габријел Маке; приговорит се овоме дјелу не да на са богословског, ни знањственог, ни умјетничког становишта, а концепцијом је прво, поје нам најувисанији моменат људске повјести у универзалном свјетлу приказује.

А. К.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Сибирска жељезница.) Поводом закаснијеке жељезнице, која је довршена и предана промету пишу француске новине „La science“ (наука) о новој жељезници која се смислила у Русији ово:

Кроз Сјеверну Америку, од запада на исток, од Њу-Јорка до Сан-Франциска саграђена је једна жељезница у дужини од 1.250 миља и зове се Трансконтинентална жељезница. Друга жељезница те исте врсте, која се зове трансканадска, дугачка је 1.500 миља. Као и трансконтинентална, ова сједињује, особито трговачки, Атлантски Океан са Тихим (Пасифик) Океаном. Руси намјеравају да учине нешто више. Они хоће да сједине Јевропу са Тихим Океаном и то жељезницом, која би ишла од азијске обале Кашијског Мора до пристаништа Владивостока, на сибирској обали Тихог Океана. Та жељезница, која би пресијецала Азију по њеном највећем пријечнику, имала би дужину од 2200 миља (миља од прилике сахат и по.)

Још није извјесно хоће ли Руси, према данашњим политичким приликама, отпочети остваривати тај пројекат, али је извјесно да ће они то учинити сутра, ако не данас и тада ћемо имати трансазијску или трансеибирску жељезницу. Питање о извршењу тога огромног посла Русе ни мало не доводи у забуну. Ми се сјећамо да је генерал Аненков могао подићи за кратко вријеме и са мало трошка, војнички тако рећи, једну жељезницу, која прелази цео Туркестан, од Кашијског Мора, до Авганистанске границе. Систем, који је употребио генерал Аненков, врло је прост и практичан.

Једно одјељење војника из жељезничког војеног кора отпочне припремати земљиште, које је, у осталом, по мало брзјучасто, на коме се има подићи пруга; пошто се тај први рад сврши, друго одјељење положи траверсе (пречаге) са јастучићима; треће одјељење прати их и поставља шине те и намјешта и притврђује. Кад шина у извјесном простору буде намјештена онда на готовом дјелу отпочне радити један радни воз, који је састављен из ових вагона: касарна за раднике, стан за генерала и официре, смјестница за пречаге, шине, справе и храну. И тај воз преноси све што је нужно до тачке која сад постаје нова полазна и спојна тачка за нов дио линије. Ето на такав начин, посећи на кољима и материјал, раднике, храну и воду, генерал Аненков могао је конструисати жељезницу од преко шест стотина километара.

Очевидно је, дакле, кад су Руси могли подићи Туркестанску жељезницу, то јест остварити такво предузеће у земљи лишној свега, па и дрва и воде, да ће им бити много лакше подићи жељезницу у Сибиру, у земљи, у којој их земљиште неће стати ништа гдје има дрва у изобиљу, гдје воде увијек има, гдје ће, на пошлјетку, становништво дати довољан број радника. Додајмо томе још и то, да земљиште има мало брзјучања и биће све јасно.

Конструкција такве једне жељезнице била би, или још боље биће за Русију један нов извор богатства и моћи. Извор богатства отуда, што ће се том жељезницом моћи доносити у Јевропу лако и економно, прве материје, као што су дрва, метали и други земаљски производи којима изобилује Сибир и да се производима из Китаја да сигуран трговачки пут за Јевропу, ослобођавајући се потпуно инглишког тоторства. Извор моћи отуда, што ће Русија као господар тога пута, у даној прилици моћи брзо транспорирати нужне трупе на китајску па и на индијску границу, јер би се сибирска и туркестанска жељезница узајамно потпомагала. Ово речеко предузеће као да ће у првом реду и на првом кораку изазвати економску револуцију. Тај браи сувоземни пут из Јевропе за крајње дјелове Азије смањиле у многоме важност Суецког и Панамског канала, и то како у трговачком тако и у политичком погледу.

„С. Д.“

Црногорско Поморство.

Св. Никола, 9 јуна. — Ове неђеље имали смо за прве 3 дана тихе и средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море и ведро небо па за три дана средње вјетрове од II. и IV. квад., небо облачно и мало кише а море мало да не узбуњено, па иза тога па ново тихе и средње вјетрове од I. и IV. квад. мирно море а небо гдје-год ведро а гдје-год облачно.

Барометар 76—77.

На улазак бојане, без прелива, има највише дубине 4½ нога млетачких.

Доједрења и одједрења није било.

Оцињ, 16 јуна. — Ове неђеље имали смо лијепо вријеме ведро и вјетрове лагуне од I. и IV. квад., а посљедња два дана облачно али без кише.

Доједрише и одједрише:

Траб. црн. „Душа Моја“, тон. 31, кап.

И. Лани, из Будве, крцат, за Малорету.

Траб. црн. „Дуцињота“, тон. 35, кап.

С. Каши, из Св. Николе, празан, за Ду

Бровн к, крцат.

Траб. грчки „Ипомене“, тон. 32, кап.

Н. Орфано, из Бара, крцат, за Валону.

Траб. итад. „Галанте“, тон. 12, кап.

А. Риканито, из Медове, крцат, за Барлету.

Траб. црн. „Бахрије“, тон. 36, кап.

С. Мустафа, из С. Ријене, крцат, за Обот.

Шкуна тур. „Мухбир Вурур“, тон. 61,

кап. В. Усени, из Св. Николе, крцат, за Малту.

Траб. црн. „Априје“, тон. 14, кап.

М. Али, из Св. Николе, празан, за Крф.

Пароб. аус. уг. „Тритоне“, тон. 506,

кап. Ђ. Вилдауер, из Медове, и пошто

искрца и угрца неколико путника и трго

вине отпутова за Бар.

Пар. аус. уг. „Делфино“, тон. 500,

кап. Ђ. Гризогано, из Бара, и пошто

искрца неколико трговине и путника продужи

своју пловидбу за Медову.

Бар, 21 јуна. — Ове неђеље имали

смо вјетрове југо-западне, више пута облач

но, узбуњено море, сијевање с грмљавином

и мало кише.

Барометар који се је био снижио на

75—7 омет се повисио на 76—5, стање

температуре Р. 20.

Доједрише и одједрише:

Пароб. лојда „Оресте“, тон. 610, кап.

Ф. Косевић, из Крфа и Арбаније, крцат,

за Далмацију и Тријешће.

Пароб. лојда „Тритоне“, тон. 506,

кап. Ђ. Вилданер, из Трета и Далмације,

крцат, за Арбанију и Крф.

По новоме распореду лојда омицута

је паробродима комуникација између Бара

и Оциња, јер они пароброди који ће ти

цати Бар неће сврћати у Оцињ, него

сврћуће они који тиче Будву из Будве

управо за Оцињ и тако исто на повратку

Мислимо да ће лојд виђети ову

погрешку која њему и нама дон си штету и

поправити распоред у начин да иети пар.

буде тичати Бар и Оцињ.

Говори се да пловидба по новом

распореду почиње 16 тек. м. по н.

Бову који је овђе поставио лојд за

своје пароброде, диже је и носи у Трет.

Грађа Мандраћа на овој обали, с

којом ће моћи путници без опасности иск

крцати се и угрцат, мога би бити довршена

још су мало трошка.

Разне биљешке.

(Не играјте карте.) Новак Поповић, 20 год., родом из Реојевића у Бјелонављу Њима, познат је био међу селанима као ваљано и поштено момче. И ако му прошле године на бантини због суше није родило, ипак није знао шта је то оскудица. По несрећи његовој почне у злу друштву на карте играти: изгуби једном, али плати; други пут — опет нађе те плати. Трећи пут изгуби један наполеон, и немајући чиме да подмири, украде први пут у животу. Украденог вола скрије вјешто и прода у Пјенизце, али се послје неког времена, као што то обично бива, ствар просочи и дупек пронађе. Како у Црној Гори за крађу још постоји тјелесна казна, нашег злосретника власт шибика јавно на Даниловграду. Од срама и стида сјутри дан пође Новак да бјежи у свијет, по дошавши до Служа предомисли се, сврати у туђу кућу, узме крипом острагушу, поднесе себи под грло, а ногом ороз окине. У мјесто смрти смртна цијев донесе самоубици не видовну рану. Зрно смрти дођу вилицу, однесе пола горње вилице, обје губице и образ раздере а лијево око продије, оставивши траг као кратер вулкански. Несретник је донешен у болницу на Цетиње, гдје му је указана помоћ, али ако и оздрави, у што доктор сумња, остаће грдан довијека.

ТЕЛЕГРАМ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Беч, 26 јуна. — Српски министар Протић дошао је јучер у Визбаден. Задатак му је да приволи краљицу Наталију да допусти да Протић поведе краљевића српског у Биоград, јер синод је биоградски увидио да Краљ Милан има разлога искати развод брака. Краљ саксонски са краљицом сти- гао је јучер у Поненхаг.

РОДИТЕЉИМА.

Господин Министар унутрашњих дјела наредно је, да се ове године предузме каламлење дјецe свуда у земљи, и то у ширем размјеру. Лимфа је набављена из телсћег завода близу Женеве (Institut vaccinal suisse, Genève-Laney) и преко министарства већ је послата окружним лекарима. На Цетињу почето је „писење“ дјецe

у сриједу 8 т. мјес. и вршиће се овог љета у пријемној сали болнице Данила I. сваки 8 дан, а на име 16., 24 јуна, 2., 10., 18., 26. јула и т. д. У мјестима по унутрашњости кад означе дотични љекари.

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

На овдјешњој Гимназији држаће се овогодишњи школски испити слиједећим редом:

- I. разред 15 и 16 ов. м.
- II. „ 18 „ „
- III. „ 20 и 21 „ „
- IV. „ 22 „ „

Испити у богословско-учитељској школи држаће се 23. ов. м.; 25., 26. и 27. ов. м. даваће се ученицима оцјене, а 28. биће благодарење и дијелиће им се свједочење.

Цетиње, 10. Јуна 1888.

Ректорат богосл.-уч. школе
и
Управа Гимназије.

ОБЈАВА.

Професори богословско-учитељског завода и гимназије даваће полугодишњи помен своје другу и старјешини покојном професору Илији Беари. Служба ће бити у влашкој цркви, у понедељник 27-ог јунија. Литургија ће почети у 9 сахата, а одмах за њом парастос. Умољавају се овјем сви пријатељи и поштовани покојникови да изводе присуствовати туђој свечаности.

На Цетињу, 25 јунија 1888.

Професори.

ОБЈАВА.

Кућа Петра Бега, терзије, у овој вароши у линију кућа по врху назареве пјаче, износи се на јавну продају за исплату његових дугова.

Кућа је једнокатница, прилично уређена, са малом баштицом и земљиштем за кућу припремљеним, налазећим се између моста на уласку у варош и до куће Мариа-Мартинова.

Ко би желио исту кућу купити, нека се обрати потписатој Управи до 1 јула ове године.

Број 273.

Цетиње, 9 маја 1888.

УПР. ВАР. ЦЕТИЊА.

ОБЈАВА.

Кућа Сава П. Бјелоса изношена је била на јавну продају 31 марта с роком до 20 маја. Кућа је двокатна на линију главне улице која води колским путем Цетињско-Ријечким. Но у то вријеме није се нико пријавио у овој управи ко би је желио купити — за то се по ново даје јавном иквенту с продужењем рока до 1 августа. Ко би желио исту кућу купити нека се пријави у канцеларију Управе Вароши Цетиња, коме ће се и уступити по највишу цијену понуди на означени рок.

Број 320.

Цетиње, 24 маја 1888.

УПР. ВАР. ЦЕТИЊА.

НА ЗНАЊЕ.

Достављам штваномј публици како овдје тако и на страни, да сам у познатој кући пола Ваца Поповића отворила нову гостионицу

код

МИЛОША ОБИЛИЋА,

гдје се удобан стан, добра храна и пиће (вино, бира и кафа) са чистом, добром, и брзом послугом, а све са умјереном цијеном ваља добити може.

Цетиње, 18 јуна 1888.

С особитим поштовањем

Анета Кромич.